

CASA DE DIOS Y PUERTA DEL CIELO - DOM BOGA I DRZWI DO NIEBA (napis nad wejściem głównym do kościoła w Concepción)

Kiedy w roku 1492 rozpoczęto odkrywanie „nowego świata”, dla większości zgromadzeń zakonnych ówczesnego czasu było oczywiste, że nowo odkrytym ludom trzeba zanieść Dobrą Nowinę o Jezusie. Pokonując trudności geograficzne, a przede wszystkim przeciwne interesy kolonizatorów, pierwsi misjonarze rozpoczęli niezwykłą przygodę ewangelizacji, która trwa po dziś dzień. W tej wspaniałej przygodzie dane jest i mi uczestniczyć, jako misjonarzowi w jednej z byłych redukcji jezuickich w Concepción, w Boliwii.

Trochę historii...

W roku 1568 powstaje w Limie pierwsza prowincja jezuitów. To stamtąd w 1587 roku przybywa pierwsza grupa jezuitów do Santa Cruz, miasta założonego przez gen. Ñuflo de Chavez, które pierwotnie było położone obok dzisiejszego San José de Chiquitos. Dziewięć lat później rozpoczęły się pierwsze próby ewangelizacji plemion Chiquitos, zamieszkujących wschód obecnej Boliwii. W roku 1668 zostaje utworzona pierwsza redukcja jezuicka na wschodzie Boliwii w Mojos (obecnie San Ignacio de Mojos). Następnie powstaje San Javier (1691), San Rafael (1696), San José (1698), San Juan (1699), Concepción (1709), San Miguel (1721), San Ignacio (1748), Santiago (1754), Santa Ana (1755) i Santo Corazon (1760).

Organizacja redukcji jezuickich

Jest oczywiste, że jezuici chcieli głosić Dobrą Nowinę w sposób pokojowy. W tym celu zaczęli tworzyć wspólnoty, w skład których wchodziły różne plemiona miejscowe (warto pamiętać, że przed stworzeniem redukcji wiele plemion, które weszły w skład redukcji, żyło w nienawiści względem siebie). W każdej nowo powstałej wspólnocie, która liczyła od dwóch do czterech tysięcy rdzennych Indian, mieszkało dwóch jezuitów, odpowiedzialnych za porządek i funkcjonowanie nowej fundacji. Ze względu na to, że większość plemion tworzących redukcje należało do plemion Chiquitos – językiem obowiązującym był Chiquito. W celu połączenia wszystkich plemion, różniących się między sobą, władzą pomocniczą we wspólnotach byli kacykowie (szefowie plemion), którzy otrzymywali tytuł sędziego i tworzyli kabildo. W redukcjach, poza formacją religijną, starano się uczyć wszystkich zamieszkujących tam Indian codziennej pracy i odpowiedzialności za rodzinę i wspólnotę.

Utworzenie Concepción

O. Querini napisał w 1750 r.: „Concepción zostało utworzone w 1699 i zniszczone przez kaprysy barbarzyńców, aby zostać ponownie utworzone w 1709 roku i zostać ostatecznie przeniesione w 1722 roku na miejsce, gdzie znajduje się obecnie”. W innym dokumencie o. José Sánchez Labrador napisał, że fundację rozpoczął o. Lucas Caballero w roku 1709 i udoskonił ją o. Juan de Benavente w roku 1722.

Już w roku 1745 Concepción było tworzone przez 11 plemion miejscowych (Punasicas, Boococas, Tubasicas, Puicozas, Quimonecas, Quitemos, Mapecas, Paunacas, Cucicas, Tapacuracas i Paicones).

W 1753 roku o. Martin Shmid rozpoczyna budowę świątyni (budowa zostaje zakończona w 1756 r.). Według kronik, w 1766 r. Concepción było zamieszkiwane przez 713 rodzin (3278 osób) i w redukcji używano 8 różnych języków.

13 października 1767 roku do Concepción przybywają żołnierze w celu wypędzenia jezuitów. Mieszkańcy redukcji uciekają do pobliskich lasów... głód i choroby kończą niezwykły sen o równości i braterstwie.

W roku 1950 rząd Boliwii uznał świątynię w Concepción za zabytek narodowy. Niestety, brak środków i należytej troski sprawił, że już w 1971r. pierwszy biskup wikariatu Ñuflo de Chavez – bp Jorge Kilian - ogłosił, że świątynia znajduje się w stanie ruiny. W 1975 kolejny biskup wikariatu – Antonio Eduardo Bosl, wraz z architektem Hans Roth, rozpoczęli dzieło restauracji świątyni. 15 sierpnia 1982 roku prace renowacyjne zostały zakończone. W roku 1990 UNESCO nadało świątyni w Concepción tytuł Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości.

Świątynia w Concepción jest dedykowana Niepokalanemu Poczęciu Najświętszej Maryi Panny i jako jedna z niewielu kościołów redukcyjnych na świecie, do tej pory spełnia swoją rolę miejsca kultu. Świątynie redukcyjne są przykładem dojrzałe przeżytej inkulturacji.

Wiek XXI

Jako misjonarz otrzymałem łaskę realizowania misji w tym ważnym historycznie dla Ameryki Południowej miejscu. Z nieukrywaną zazdrością podziwiam pasję pierwszych misjonarzy, którzy poza częścią widzialną swojej pracy, w postaci świątyń, dzieł sztuki ect., pozostawili bardzo duże dziedzictwo wiary. Podziwiam twórczość misjonarzy, którzy byli zdolni do poznania mentalności ludzi i zaadoptowania przekazu wiary do istniejących warunków. Jako przykład wspomnę, że po wypędzeniu jezuitów, do Concepción przez następne 100 lat kapłan przybywał tylko raz w roku i pomimo tego wiara przetrwała – niezwykle!

Concepción dzisiaj charakteryzuje się przede wszystkim bardzo bogatymi tradycjami religijnymi. Obchody świąt religijnych, szczególnie Wielkiego Tygodnia, ściągają niezliczone tłumy wiernych i turystów z kraju i zagranicy.

W roku 2017 utworzono w Concepción drugą parafię pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych.

*Ks. Kazimierz Stempniowski
Boliwia*